

Wolfgang Holz

De Helmondse methode, drie jaar na introductie

Wolfgang Holz geeft presentatie tijdens de Boom Innovatie Dag op 13 oktober

Geef bomen bij aanplant een duurzame groeiplaats, afgestemd op de beoogde levensduur van 30, 60 of 100 jaar. Landschapsarchitect Wolfgang Holz praat over zijn strijd tegen wat hij noemt 'bomenfatalisme' en 'standaardlolly's'. Nederland staat volgens hem vol met bomen op plekken waar de kans reuzengroot is dat het fout gaat. Drie jaar na introductie van de Helmondse methode maakt hij de tussenstand op: 'Ontwerpers kijken vaak niet verder dan morgen.'

Auteur: Peter Voskuil

4 min. leestijd

DE HELMONDSE METHODE

- 1 Levensduur is maatgevend**
(parkbomen min. 100 jaar/hoofdstructuur min. 60 jaar/nevenstructuur min. 30 jaar)
- 2 Duurzame aanplant**
(o.a. open grond met minimumomvang, vrij van verhardingen)
- 3 Minimumeisen bij ontwerp**
(kabels en leidingen altijd in kaart brengen, bomen zijn zelfredzaam – hebben geen kunstmatige standplaats met eventueel kostbare nazorg)
- 4 De boomspecialist bepaalt**
(toetst kwaliteit en levering, wordt geconsulteerd bij afwijkingen)

Maar wat wij in Helmond doen, is niet revolutionair. Het is eerder logica

Nederland staat goedbeschouwd vol met kansloze bomen, die daar ooit zijn geplant op voorspraak van ontwerpers die nooit meer omkijken naar wat ze achterlaten. Alsof ze nog even 'Nou, veel succes nog!' tegen de boom in kwestie hebben geroepen voor ze zich op hun volgende plan stortten.

Less is more

'Of een boom groeit niet, of hij groeit wel en geeft problemen. Luizen, wortelopdruk, niet goed verankerd, noem maar op. *Less is in dit geval vaak more*', zegt Holz. Hij is een van de bedenkers en animators van de vernieuwende, strenge richtlijnen in Helmond om voortijdige kap te voorkomen. *Standaard duurzame aanplant bomen*, zoals het in 2013 aangenomen beleidsstuk achter de Helmondse methode officieel heet, moet zorgen voor een gezond en duurzaam bomenbestand, dat ook nog veel planmatiger en efficiënter te beheren is. *Less is more* is ook precies datgene waarop Holz kritiek kreeg na de beleidsomslag. Het meest

gehoorde verwijt: 'Het ziet er kaal uit.'

Holz: 'In het begin was er veel weerstand. Men vond het betuttelend en overdreven. Maar ondertussen merk je dat nu de shareholders over de brug zijn, de rest wordt meegetrokken.' Het is nu een kwestie van volhouden. 'De hele situatie is nog jong; vanuit het huidige perspectief is het abstract wat dit gaat opleveren. Dat is na drie jaar nog niet af te lezen. Maar ik zie het al wel; ik zie de potentie.'

Logica

Wolfgang Holz is van geboorte Duitser. Misschien dat hij door zijn achtergrond soms wat anders naar landschapsarchitectuur kijkt dan anderen, denkt hij. Vader Holz was bankier, maar was in zijn vrije tijd een gepassioneerd tuinier. Zoon Wolfgang volgde een beroepsopleiding als tuin- en landschapshovenier, maar werd uiteindelijk landschapsarchitect in dienst van de gemeente Helmond. 'Daardoor weet ik wat je wel en niet moet doen als je een boom plant; dat is

wel een voordeel', zegt Holz over zijn achtergrond als hovenier. Als landschapsarchitect studeerde hij in Essen af in *Landschaftspflege*. Het Duitse woord zegt het eigenlijk al: de opleiding tot landschapsarchitect richt zich bij onze oosterburen wat meer op het conserveren van het landschap. 'Ik merk dat ik door die achtergrond soms anders naar de omgeving kijk', zegt Holz. 'Maar wat wij in Helmond doen, is niet revolutionair. Het is eerder logica. Het startpunt is gewoon kijken naar de natuur. Ik vind het bijna een open deur. Maar het is nodig, omdat in de wereld van ontwerpers helaas vaak niet verder gekeken wordt dan morgen. Veel plannen worden met bomen ingekleurd, maar hoe dat op de lange termijn uitpakt, daar wordt onvoldoende naar gekeken.'

Vooraf bij projecten die subsidiegestuurd zijn, wordt de politiek vaak gepleased met op termijn kansloos groen. 'Groen verkoopt. De dag dat het lint doorgeknipt wordt, is vaak het belangrijkste', stelt Holz vast. 'De essentie is echter: wil je als vormgever van openbare ruimte scoren en wegwezen, of de ruimte zo inrichten dat je iets nalaat voor de lange termijn? Bij dat laatste is dit een heel goed hulpmiddel.'

Linten knippen

In feite is wat in 2013 in Helmond is afgesproken, gerelateerd aan de landelijke KBB-richtlijn, zegt Holz. 'Het is de Helmondse interpretatie daarvan.' Doel is het groene karakter van de stad te behouden en waar mogelijk te versterken. Daarnaast wordt beoogd het beheer planmatiger en efficiënter te laten verlopen. We kunnen niet in de toekomst kijken. Daarom worden de zaken in Helmond zo ingericht, dat ze praktisch op de automatische piloot doorgaan als de beheerders worden wegbezuinigd. Op safe spelen, noemt Holz dat desgevraagd. Naar Holz' mening moeten beheerders niet overal even intensief langsgaan met hun gieter. Nee, ze moeten daar aan de slag waar het veel rende-

Stationsplein in Helmond

ment oplevert. 'Bomen die toch al kansloos zijn, kun je wel rooien.' De gemeente Helmond leerde op dit gebied een pijnlijke les in de Vinex-wijk Brandevoort. Halfvolwassen bomen bleken niet meer te handhaven. Een kostbare saneringsronde volgde, waarna de gemeente helemaal opnieuw is begonnen met de inrichting.

Oude bomen hebben sowieso meer rendement dan bosjes met alleen jong materiaal

Karakter

Oude bomen hebben sowieso meer rendement dan bosjes met alleen jong materiaal. Rijpe bomen zijn relevanter voor het klimaat, hebben ecologisch meer betekenis, bieden schaduw, houden water vast, bieden biodiversiteit en beleving. Het probleem is alleen dat die oude bomen overal verdwijnen. 'Die zijn ooit in villa-tuinen geplant, en de nieuwe aanplant haalt de honderd niet meer. Daar ligt een taak voor de gemeente, vind ik.'

In het bomenbestand van Helmond overheerst de eik. De gemeente heeft ook last van de eiken-processierups. Holz heeft de ambitie om een zo breed mogelijk spectrum aan soorten toe te passen. Hij hoopt daarmee kwekers te triggeren. 'Ik ben altijd op zoek naar bijzondere bomen, niet naar die standaardlolly's.' Uitpakken met één grote

boom kan soms meer beleving bieden dan tien gewone straatbomen op een rij, is zijn ervaring. 'Zet aan het eind van de straat een zwaardere maat neer, met een meer natuurlijke groeivorm. Kies voor een tot beneden vertakte boom, die meer attractie geeft op ooghoogte.'

Lolly's

Jarenlang was het in Helmond, net als in veel andere Nederlandse gemeenten, gewoonte om alle bomen standaard op te kronen. Standaardlolly's, noemt Holz zulke bomen. 'Daar verniel je bomen soms onnodig mee. Ik wil niet zeggen dat dit de ultieme methode is, maar denk er in ieder geval over na.'

Als de groeirimte er is, is het zonde om die niet te benutten, wil hij maar zeggen. Holz komt in Helmond nauwelijks meerstammige tot de bodem vertakte bomen tegen. 'Terwijl dat juist de bomen zijn waarmee je uitdagende plekken creëert. Dat zijn de klimbomen, al mag ik dat niet meer zo noemen, tegenwoordig. De bomen met karakter.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6122

Stationsplein in Helmond